

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์

สมาน สรรพศรี

สุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญแขนงหนึ่งในปรัชญา 3 สาขาใหญ่คือ

1. ญาณวิทยา (Epistemology) ศึกษาเกี่ยวกับความรู้
2. ภววิทยา (Ontology) ศึกษาเกี่ยวกับความจริง
3. คุณวิทยา (Axiology) ศึกษาเกี่ยวกับคุณค่า
 - 3.1 ตรรกวิทยา (logic)
 - 3.2 จริยศาสตร์ (ethics)
 - 3.3 เทววิทยา (theology)
 - 3.4 สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะสุนทรียศาสตร์ซึ่งเป็นปรัชญาที่ศึกษาค้นหาคุณค่าเกี่ยวกับความงาม แบบแห่ง ความงาม หรือความงามที่เป็น "มโนภาพ (Idea) แห่งความงาม" ดังนั้น สารสำคัญของสุนทรียศาสตร์ก็คือ ความเป็นมาที่มนุษย์ให้ความสนใจในประเด็นปัญหาทาง ความงามทั้งจากธรรมชาติและปัญหาที่ว่า อะไรคือตัวบ่งชี้คุณภาพสูงสุดและความเป็นสากลที่สุด ศิลปกรรมให้อะไรกับสังคมและมนุษย์สร้างสรรค์ศิลปกรรมอย่างไร เพื่ออะไร

1. ความเป็นมาและความหมาย

การเคลื่อนไหวทางความคิดของนักปรัชญาเกี่ยวกับการค้นหาเครื่องมือที่จะช่วยตรวจสอบเพื่ออธิบายความรู้ ความจริง คุณค่าเกี่ยวกับความงามนั้นได้เริ่มกันมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ เพราะแนวความคิดแบบกรีกมีลักษณะการศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญา ค่อนข้างจะมีระบบ และมีการมองที่กว้างไกลออกไปโดยการค้นหาข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ มาประกอบการอธิบาย ความรู้ นักปรัชญาของชาวกรีกหลายท่านที่เห็นถึงความสำคัญและกล่าวถึงแนวความคิด

ความเชื่อเกี่ยวกับความงามเริ่มตั้งแต่ช่วงประมาณ 600 ปี ก่อนค.ศ.หรือประมาณ 2,600 ปีมาแล้ว นักปรัชญาเช่น โสฟิลัส, ไสเครทิส, เฟลโด, อริสโตเติล มีการกล่าวถึงเรื่องสิ่งที่มีผลต่อความรู้สึกของมนุษย์ ความจริงของความงาม ความสะเทือนใจ อันเป็นผลมาจากความรู้สึกละเอียดสัมผัส (sense) และการกำหนดรับรู้ (perceive) สัญชาตญาณ (Perception) ผลแห่งการรับรู้ความงามจากสิ่งรอบตัวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการเสนอแนวคิดต่าง ๆ ขึ้นเพื่ออธิบายว่าความงามคืออะไร ทำไมมนุษย์ต้องรับรู้ความงามทำไมต้องเกิดความรู้สึก ว่างาม ความงามสัมพันธ์กับสิ่งใด และอะไรเป็นเครื่องมือตัดสินว่างามหรือไม่งาม จากทรรศนะและแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวที่ผ่านมาของนักปรัชญากรีกยังไม่มีการใช้คำว่า สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) โดยตรงแต่มีคำอยู่สองคำ คือ Aisthenathai หมายถึง การรับรู้ และคำว่า Aestheta หมายถึงสิ่งที่รับรู้ได้ ทั้งสองคำนำมารวมกันเข้าว่า Alithetikos มีความหมายว่า สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางการรับรู้ในสมัยกรีก กวีนิพนธ์ งานประพันธ์ บทพูด บทสนทนา การพูดในที่สาธารณะ วาทยกรรมทั้งหลายมีความสำคัญ เป็นสิ่งที่มีความหมาย เป็นศิลปะ หลังจากสมัยกรีกแล้วสังเกตได้ว่า มีผลงานนิพนธ์งานประพันธ์ความเรียงมากมายในประเทศเยอรมันที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายความงาม

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) คำที่กล่าวถึงปรัชญาของความงาม สิ่งที่สวยงามในธรรมชาติและศิลปะ เป็นคำใหม่ที่บัญญัติขึ้นนำมาใช้ครั้งแรกในช่วง กลางศตวรรษที่ 18 โดยนักปรัชญาชาวเยอรมัน อเล็กซานเดอร์ กอตต์เลิบ โปมการ์เดิน Alexander Gottlieb

Baumgarten (1714 - 1762) โดยในปี ค.ศ. 1735 เขามีผลงานชื่อการไตร่ตรองบท กวีนิพนธ์ (Reflection on Poetry)

โปมการ์เดิน ได้เขียนหนังสือชื่อ Aesthetica นำออกเผยแพร่และจำหน่ายในปี ค.ศ. 1750 เป็นการนำเสนอเนื้อหาสาระที่สะท้อนออกถึงความสนใจในปัญหาเรื่องเกี่ยวกับความงามโดยเขาได้แยกระหว่างความงามกับความจริงออกจากกัน เพราะถือว่าความจริงสามารถเข้าใจได้ด้วยเหตุผลของตัวมันเอง ส่วนความงามนั้นสามารถสัญชาตญาณ (Perception) กำหนดการรับรู้เป็นความรู้สึกโดยการสัมผัส

คำว่า เอสเธติกส์ Aesthetics พัฒนาคำนี้มาจากคำว่า เอสเธซิส (Aisthesis) ของกรีก ซึ่งหมายถึงประสาทสัมผัสแห่งการรับรู้ ผัสสะการรับรู้ (Sense perception) ความหมายเดิมจะกล่าวถึงสุนทรียศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับความงามในธรรมชาติและในศิลปะและเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความงาม (Theory of beauty) หรือปรัชญา เกี่ยวกับรสนิยม (Philosophy of taste) ขอบข่ายความหมายดังกล่าวของสุนทรียศาสตร์ที่ผ่านมาไม่สามารถอธิบายให้ครอบคลุมถึงแนวคิดที่ขยายตัวเปลี่ยนแปลงออกไป

โปมการ์เดิน บัญญัติคำว่า สุนทรียศาสตร์ ขึ้นมาเพื่อต้องการเสนอความคิดที่ว่าควรจะเน้นถึงประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะ ในฐานะที่เป็นวิธีการเกี่ยวกับความรู้ การอธิบายถึงลักษณะของรสนิยม ทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ (The Theory of The Fine Arts) ศาสตร์แห่งความงาม (The Science of The Beautiful) เขาเห็นว่า สุนทรียศาสตร์ ไม่ใช่สาขาวิชาที่เป็นระบบระเบียบทางสติปัญญาเท่าใดนัก แต่เป็นการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่มีปัญหาหยาบข้อสรุปไม่ได้ที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะตั้งแต่เริ่มต้นจนเป็นผลงานออกสู่สังคมรวมเข้าไว้ด้วยกัน

ผลงานของเขามีชื่อเสียงไม่เฉพาะในประเทศเยอรมันเท่านั้น แต่ได้มีการแพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วยุโรป นับตั้งแต่สมัยโปมการ์เดินเป็นต้นมาจึงได้รับคำนิยามว่าเป็น (ความรู้ที่วัดด้วยความงามในธรรมชาติและศิลปะที่ด้วยคุณลักษณะ เงื่อนไขและความเป็นไปตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของมัน จากแนวคิดในหนังสือผลงานทางวิชาการ ทำให้เขาได้รับการยกย่องให้เป็น "บิดาแห่งสุนทรียศาสตร์สมัยใหม่"

ในช่วงศตวรรษที่ 18 นี้ก็เกิดคำว่า "Aestheticism" ขึ้น

เป็นทฤษฎีของศิลปะ ซึ่งถูกกำหนดและสร้างเกณฑ์ขึ้นโดยนักปรัชญาสำคัญคือ เอ็มมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant 1724 - 1804) สร้างพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการอธิบายถึงความสำคัญของปรัชญาทางศิลปะในตัวงานศิลปะ ปรัชญาศิลปะสามารถแยกออกมาจากรูปแบบทางปรัชญาทั่ว ๆ ไปได้ และงานศิลปะสามารถตัดสินความงามได้ด้วยมาตรฐานของผลงานเอง ความคิดของคานท์ได้ยกความสำคัญให้สุนทรียศาสตร์

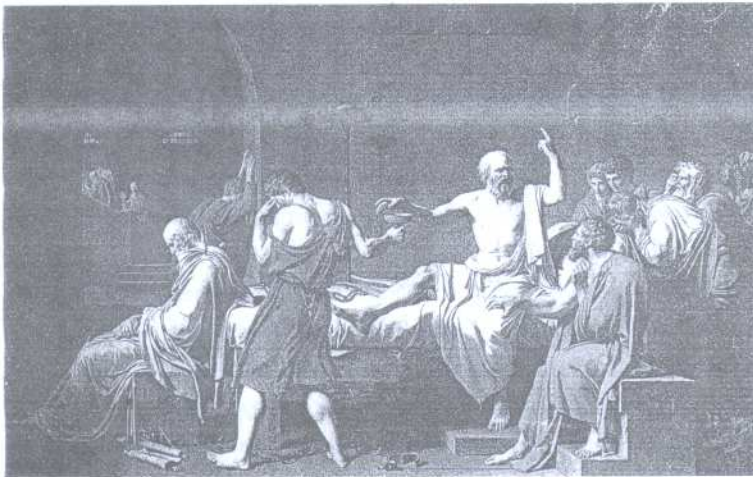
เป็นความรู้หนึ่งของปรัชญาที่เด่นชัดขึ้น นอกจากคานท์ (Kant) แล้ว ยังมีนักปรัชญาเยอรมันร่วมเคลื่อนไหว ร่วมกระบวนกร เช่น เกอเธ (Goethe) ชิลเลอร์ (Schiller) โชเพินฮาวส์ (Schopenhauer) เฮเกิล (Hegel) จอร์จวิลเลียม เฟรดริก (George Withem Friedrich)

ฝรั่งเศสจะให้ความสำคัญกับการบรรยายถึงความงามเป็นอย่างมาก เช่น นักปรัชญาวิกเตอร์ คูซิน (Victor Cousin) เป็นผู้คิดและใช้คำว่าศิลปะเพื่อศิลปะ ในการบรรยายทางวิชาการเรื่องเกี่ยวกับความงามที่ ซอร์บอนส์ (The Sorbonne) บรรยายปี ค.ศ. 1818 พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1836 ให้ความสำคัญความงามในสุนทรียศาสตร์เป็นคุณค่าสูงสุดสถานศึกษาศิลปะในฝรั่งเศสถือเอาสุนทรียศาสตร์เป็นเอกภาพสัญลักษณ์ทางวิชาการศิลปะ

ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมากโดยมีอิทธิพลในอังกฤษ ในช่วงปลายของศตวรรษที่ 19 เรียกว่า ขบวนการสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Movement) ในระยะนี้เกิดบรรยากาศและสภาวะที่สังคมทางวิชาการโดยนักเขียน นักสุนทรียศาสตร์ (Aesthetes) และ ศิลปิน

พจนานุกรม: นักบุญธอมัส St Thomas Aquinas. ปรัชญาและเทววิทยาในยุคกลาง ของยุโรป เป็นผู้ที่ได้รับแนวคิดมาจากอริสโตเติลและนำมาประยุกต์ใช้กับศาสนา โดยสรุป ว่าเหตุผลและศาสนาศาสนานี้มีความสัมพันธ์กันและเป็นพื้นฐานคำสอนในคริสต์จักรนักทฤษฎีจนถึงปัจจุบัน

ภาพจิตรกรรม "ความตายของโสกราตีส" (The Death of Socrates) เป็นภาพจิตรกรรมที่มีความสำคัญยิ่งของผลงานของจิตรกรชาวฝรั่งเศสชื่อ David วาดในปี ค.ศ. 1787 เป็นภาพวาดแสดงเรื่องราว ความตายของโสกราตีสแสดง การรับยาพิษที่ทางการเตรียมไว้มาดื่มด้วยความสูงส่งบนม้านั่งทางอารมณ์ ไม่มีความหวั่นไหวหรือความตายที่จะเกิดขึ้น ในภาพแสดงการปล่อยการสอนสิ่งจากเพื่อน ลูกศิษย์ที่อยู่ด้านข้างชื่อกล่าวหาที่ถูกทางการตัดสิน ประหารชีวิตมาจากคำสอนที่ว่า "สอนศีลธรรมวิบัติกับคนหนุ่มสาวยุคนี้"

สรรพคุณร่วมกันนั้นคือ วิสดีเลอร์ และ เบอร์เน - โจนส์ (Whistler and Burne - Jones) เป็นผลงานศิลปะที่มีรูปแบบง่ายไม่เหมือนกับผลงานจารีตเดิม ๆ ที่ผ่านมาเป็นกา

บอกเล่าและ ให้ผู้ดูได้เกิดความคิดรวบมากกว่าการจำเพาะเจาะจง

ความเคลื่อนไหว แนว Aestheticism เข้าสู่อเมริกาในระยะใกล้เคียงกันกับยุโรป โดยอีเมอร์สัน และ โปว์ (Emerson and Poe) มีผลงานเขียนเผยแพร่ แนวคิดในงานวรรณคดีในรูปของโคลง ความเรียงที่มีลักษณะความงาม แสดงความคิดสูง แสดงจินตนาการได้งดงาม แสดงออกถึงศิลปะของการเขียนและเป็นจุดเริ่มต้นความคิดแนว Aestheticism ในอเมริกามีตัวอย่างที่ อีเมอร์สันได้เขียนแสดงออกถึงการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับรู้ความงาม

ถ้าหากดวงตามีไว้เพื่อการมองเห็นแล้วไซ้

ความงดงามสวยงามก็หาใช้ไม่ได้ นอกจากมันคือชีวิต

That if eyes were made for seeing

Then beauty is its own excuse for being

คำว่าสุนทรียศาสตร์ มีการใช้กันอย่างกว้างขวางทั่วโลก ในฐานะคำที่ใช้เรียกแทน ลักษณะสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญา (Philosophical aesthetics) สุนทรียศาสตร์เชิงวิเคราะห์ (Philosophical or analytic aesthetics) สุนทรียศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific aesthetics) ทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ (Theory of Fine Arts) ทฤษฎีความงามของธรรมชาติ (Theory Beauty of Nature) ทฤษฎีความงามของศิลปะ (Theory Beauty of Arts) สุนทรียศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psychological aesthetics)

จะสังเกตได้ว่าปัญหาข้อโต้แย้งในเรื่องทฤษฎีความงาม ในธรรมชาติที่ผ่านมานี้ไม่ค่อยปรากฏมากนักก็เพราะธรรมชาติมีความงามทั่วไปตามสภาวะที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง คือมีข้อจำกัดเพราะมันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ความงาม ในทางศิลปะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับศิลปิน จะมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีศิลปินมากมายสร้างสรรค์งานจากความคิดสร้างสรรค์ ค่านิยม ทัศนคติ ทำขึ้นเพื่อให้ผู้เสพศิลปะเกิดความพึงพอใจ ชื่นชม แปลกตา ให้แนวคิด ฯลฯ ซึ่งเป็นผลจากการรับรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ของสุนทรียศาสตร์ จึงเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาเป็นอย่างมาก ซึ่งถูกนำไปเป็นประเด็นคำถามจากผู้สร้างสรรค์งาน

เช่น "มูลเหตุปัจจัยอะไรที่เป็นต้นแบบ ในการนำไป พัฒนาสร้าง สร้างงานศิลปะของศิลปิน" หรือ "รูปร่างและสีสันแบบใด ที่จะทำให้ผู้ชมศิลปะ เกิดความพึงพอใจในระยะหลังคำว่า Aesthetics นำไปใช้ในการเป็น หลักของ สร้างมาตรฐานทางความงาม สัมพันธ์กับการวัดเชิง คุณค่าทางความงามในศิลปะ วิจารณ์ การวิจารณ์ ตลอดจนเรื่องของประวัติ-ศาสตร์ศิลป์ และใช้กันแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน คำนี้จึงไม่ใช่ของแปลกอะไรแล้ว เพราะผู้สนใจสามารถ เข้าใจได้เลยว่าสุนทรียศาสตร์ ก็คือ คำที่เป็นปรัชญาในการ อธิบายคุณค่า อุดมคติ ทางความ งามของมนุษย์นั่นเอง

2. ความหมายของคำว่าสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Aesthetics มาจากรากศัพท์ภาษา กรีกคือ Aestheta, Aisthetikos แปลว่าสัญชาตญาณ (Perceptibles) การรับรู้ทางความรู้สึก

สุนทรียศาสตร์ มาจากศัพท์ว่า สุนทรีย์ + ศาสตร์ สุนทรีย์แปลว่าดีงาม สุนทรีย ศาสตร์จึงมีความหมายตามรากศัพท์ว่าวิชาว่าด้วยความงามหรือปรัชญาเกี่ยวกับสิ่งที่มีความ งามทั้งหลาย

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน กล่าวไว้ว่า สุนทรีย์ - สุนทรีย์ะ ว. เกี่ยวกับ ความนิยมความงาม, สุนทรีย์ภาพ (ศิลปะ) น. ความรู้สึกถึงคุณค่าของสิ่งที่งามและความ เป็นระเบียบของเสียงและถ้อยคำไพเราะ สุนทรียศาสตร์ น. วิชาว่าด้วยความนิยมความงาม

พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ - ไทย อธิบายคำว่า

Aesthetics สุนทรียศาสตร์ วิชาที่ว่าด้วยความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งงดงาม ไพเราะ หรือรื่นรมย์ ไม่ว่าจะเป็นของธรรมชาติหรืองานศิลปะ มักกล่าวในลักษณะเป็นปรัชญาหรือทฤษฎี ทั้งในเชิงจิตวิทยา จริยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รวมถึงประวัติ รสนิยม และการ วิจารณ์งานศิลปะด้วย

ใน New Model English - Thai Dicitonary อธิบายคำว่า

Aesthete (เอซ - อีท) n. ผู้รักความงาม, คนที่ชอบพูดเรื่องความงาม aesthetics (เอซเอทอิคซ) n. วิชาที่ว่าด้วยความงาม aestheticism (เอซเอท-อิซลิซึม) n. ลัทธิที่ว่าความ งามเป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย aesthetic (เอซเอท-อิค) aesthetical (เอซเอท-อิคเคิล) a. เกี่ยวกับความงาม, เกี่ยวกับลัทธิความงาม, ถูกหลักความงาม S. beauty

พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ - ไทย อธิบายคำว่า

aesthetics สุนทรียศาสตร์ ปรัชญาสาขาที่ว่าด้วยความงามและสิ่งที่งามทั้งในงาน ศิลปะ และในธรรมชาติ โดยศึกษาถึงประสบการณ์ คุณค่าทั้งความงามและมาตรฐาน ในการวินิจฉัยว่าอะไรงามอะไรไม่งาม

จากหนังสือประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษาศาสตร์ของกรมวิชาการ กระทรวง ศึกษาธิการ Aesthetics, Esthetics สุนทรียศาสตร์ (สุน - ทะ - รี - ยะ - ลาด) มีคำอธิบายว่า ปรัชญาหรือศาสตร์ที่ว่าด้วยความงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิจารณ์ศิลปะ ซึ่งรวมทั้งลักษณะสำคัญของความงาม การรู้จักความงาม ความรู้สึกเฉพาะตนว่าอะไร งามหรือไม่ และการศึกษาเรื่องอิทธิพลของความงามที่มีต่อจิตใจและอารมณ์มนุษย์

สุนทรียศาสตร์ Aesthetics เป็นปรัชญาหรือทฤษฎีแห่งรสนิยม (Taste) หรือการ รับรู้ (Perception) ของความงาม (The beautiful) ในธรรมชาติ (Nature) และในศิลปะ (Art) สุนทรียศาสตร์มีขอบข่ายถึงปรัชญาความงามและเป็นทฤษฎีของวิจารณ์ศิลปะ (Fine Art) และรวมไปถึงทฤษฎีความงามในธรรมชาติ (The Theory of Fine Art to include the theory of natural beauty)

ดร.สุชาติ สุทธิ นักวิชาการทางศิลปะได้นิยามความหมายสุนทรียศาสตร์ ไว้ดังนี้

สุนทรียศาสตร์ คือ การศึกษาศิลปะเชิงปรัชญา (The Philosophical Study of Art)

สุนทรียศาสตร์ คือ ปรัชญาของศิลปะและความงาม (The Philosophical Art and Beauty)

- สุนทรียศาสตร์ หมายถึง
1. ปรัชญาอันหนึ่งที่ประยุกต์ใช้กับศิลปะที่หาหนทางสู่ความเข้าใจในคุณค่าของมัน
 2. การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งและความคิดที่ลึกซึ้งของศิลปะ
 3. ความรู้สึกของการรับรู้ทางความงาม

ศาสตราจารย์อารี สุทธิพันธ์ นักวิชาการทางศิลปะที่มีชื่อเสียงได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคำว่าสุนทรียศาสตร์ดังนี้

1. เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ลึกการรับรู้ในความงาม
2. วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ของความงาม และลักษณะต่าง ๆ ของความงาม คุณค่าของความงาม และรสนิยม
3. วิชาที่สอบสวนและเปิดเผยหลักเกณฑ์ความงามให้เด่นชัด เข้าใจกันได้ดี เห็นได้ ชื่นชมกันได้

4. วิชาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ตรงที่สร้างความพอใจโดยไม่หวังผล ในทางปฏิบัติไม่หวังผลตอบแทนเป็นวัตถุ แต่เป็นผลของความรู้ลึกเฉพาะตน

5. วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเป็นอยู่ของบุคคลและจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ลึกตอบสนองในสิ่งสวยงาม สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อมวลชน

จากนิยามและความหมายของสุนทรียศาสตร์ที่กล่าวมา สรุปได้ว่าวิชาสุนทรีย ศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณค่าของความงามจากการรับรู้ของมนุษย์ทั้งความงามในธรรมชาติและความงามในศิลปะ นำไปสู่การมองเห็นคุณค่าอันแท้จริงของความงาม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความชื่นชมความงามและเป็นแรงจูงใจให้มนุษย์รักษาความงามมนุษย์สร้างสรรค์ความงามขึ้นอีกด้วย

3. ลักษณะทั่วไปของสุนทรียศาสตร์ (The Nature of Aesthetics)

เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับความคิดรวบยอด (concept) ของความงามและสิ่งที่ตรงข้ามกับความงาม แต่ความเข้าใจเรื่องของความงามสำคัญที่สุด สุนทรียศาสตร์คือ ทฤษฎีเรื่องคุณค่า การรับรู้ทางความงาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับปรัชญาและจิตวิทยา การรับรู้เป็นอารมณ์ ความรู้สึก

คำว่า Aesthetics สมัยใหม่จะเป็นการรวบรวมเอาความหมายเดิมของ Criticism ไว้ด้วยกล่าวคือ สุนทรียศาสตร์เป็นการตัดสินเกี่ยวกับคุณค่าซึ่งเป็นการกระทำ จากสัญญา ชาติญาณของมนุษย์และเป็นการกระทำโดยทันที คุณค่าเหล่านี้เกิดพร้อม ๆ กันกับความรู้ลึกพอใจหรือไม่พอใจ

ขอบข่ายของการศึกษาทางด้านสุนทรียศาสตร์ จะเกี่ยวข้องกับปัญหาความงามและประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น ความงามคืออะไร ความงามมีอยู่ที่ไหน มีจริงหรือไม่ ธรรมชาติคืออะไร ทำไม ธรรมชาติจึงงามและให้อิทธิพลเป็นแรงคล้อยให้มนุษย์สร้างสรรค์ศิลปะ ศิลปะคืออะไร สำคัญอย่างไรต่อมนุษย์ ทำไมมนุษย์ต้องสร้างศิลปะ สร้างเพื่ออะไร ศิลปะมีกี่ประเภท ฯลฯ

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ศาสตร์แห่งความงาม "ความงาม" ตามแนวสุนทรียศาสตร์ ปัจจุบันกล่าวถึงความงามในลักษณะที่เป็น

1. สิ่งที่มีความหมาย (Signification) การหาคำตอบสิ่งที่สื่อสารออกมาอย่างมีสาระและแฝงด้วยการสื่อความหมาย
2. สิ่งที่มีความเด่นชัด (Expressiveness) แสดงออกอย่างเด่นชัดจากคุณลักษณะ

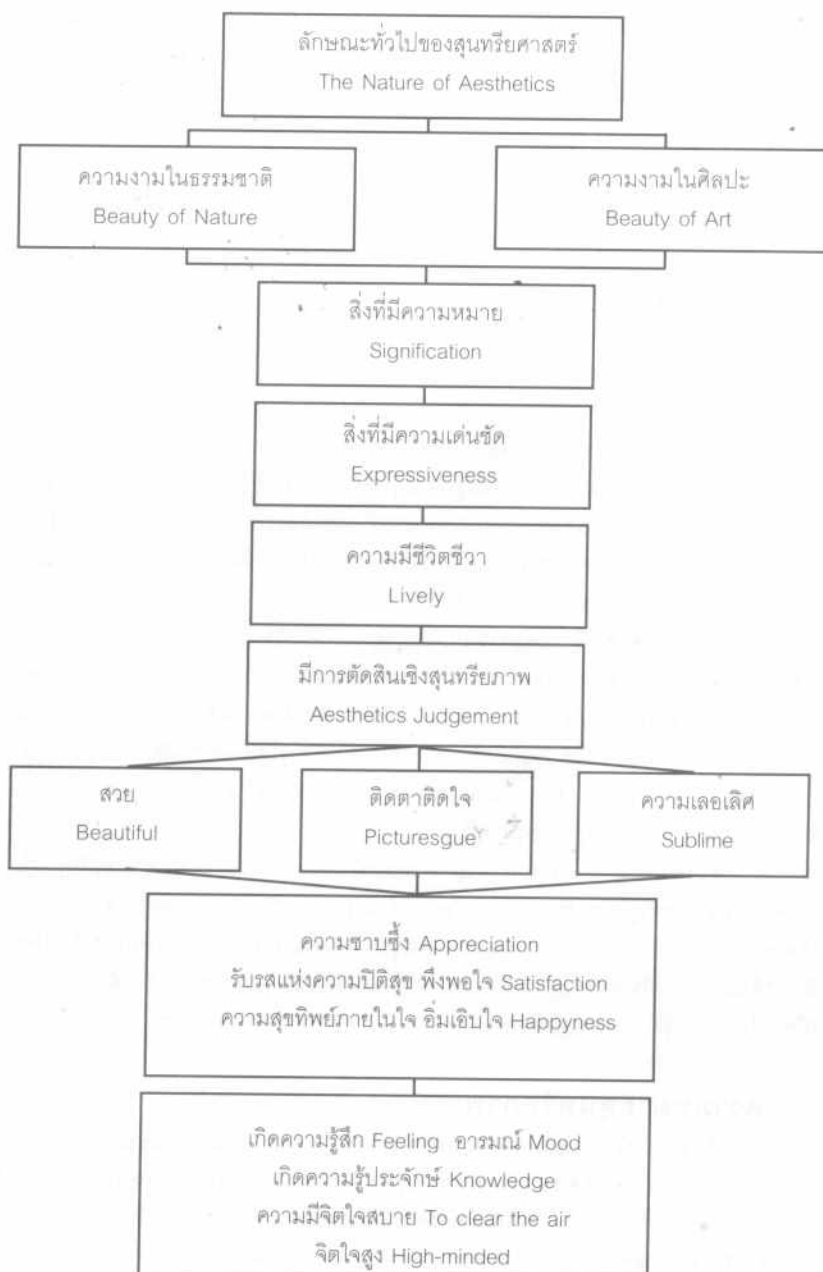
ของทัศนธาตุและองค์ประกอบเด่น

3. ความมีชีวิตชีวา (Lively) สิ่งที่มีความงามต้องมีชีวิตสะท้อนอารมณ์ร่วมทั้งผู้แสดงออกและผู้รับผู้ส่งความงามความประทับใจนั้น

ปัจจุบันนี้ สุนทรียศาสตร์ได้บรรลุถึงสถานะที่เป็นอิสระยิ่งขึ้นในฐานะที่เป็นหัวข้อวิชาซึ่งมีการศึกษาถึง

1. งานศิลปะต่าง ๆ

2. กระบวนการของการผลิตศิลปะและประสบการณ์ที่มีในศิลปะ

3. ด้านต่าง ๆ ของธรรมชาติบางด้านและการผลิตภายนอกขอบเขตของศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาสิ่งซึ่งวินิจฉัยได้ว่าสวยงามหรือน่าเกลียด ในส่วนที่เป็นรูปแบบ (Form) และคุณลักษณะในทางความรู้สึกต่าง ๆ (เช่นอาทิตยตกดิน ดอกไม้บาน ชีวิตมนุษย์ เครื่องจักรต่าง ๆ)

ลักษณะทั่วไปของสุนทรียศาสตร์ในปัจจุบันที่สำคัญ คือ การขยายมิติแห่งความรู้ทางด้านความงามสู่ความเข้มข้นทางด้านเนื้อหาอันเป็นการเน้นสู่ตัวผลงานศิลปะ ที่ก่อให้เกิดความงามที่มีผลต่อการเห็น (Visual) เป็นความรู้สึก การได้ยินเสียง (Sound) อันไพเราะ ศิลปะอันหลากหลายที่ศิลปินสร้างขึ้นทุกวันและมีความซับซ้อนท้าทายมากขึ้นเรื่อย ๆ สุนทรียศาสตร์จะเป็นทฤษฎีติดตามความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทั้งด้านการแสดงออกของศิลปะที่มีผลต่อรสนิยม (Taste) ของบุคคลอันเป็นพื้นฐานการรับรู้ความงาม นำไปสู่จิตสำนึกที่สูง รับผิดชอบสู่จิตวิญญาณความงามเป็นจินตนาการอิสระซึ่งเป็นปัญญาอันสูงสุดของมนุษย์

4. ลักษณะการใช้คำว่าสุนทรียศาสตร์ สุนทรียภาพ สุนทรียธาตุ

นอกจากคำว่าสุนทรียศาสตร์แล้ว ยังมีคำที่หยิบยืมมาใช้เสมอคือ คำว่าสุนทรียภาพและสุนทรียธาตุ ทั้งสามคำนี้ใช้ในรากศัพท์ภาษาอังกฤษคำเดียวกัน คือ Aesthetics และเป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน คือกล่าวถึงความงามเช่นกัน ต่างกันที่รายละเอียดในการใช้เช่นคำว่า สุนทรียศาสตร์ ใช้เรียกลักษณะของข้อวิชาเป็นความรู้เกี่ยวกับความงามสุนทรียภาพ เป็นคำที่ใช้เรียกลักษณะโดยทั่วไปที่เป็นการกล่าวถึงความงาม เช่นพัฒนาการสุนทรียภาพ ฟังเพลงสากลมีความไพเราะ แสดงภาวะของสุนทรียภาพ สุนทรียธาตุ เป็นเรื่องภายในจิตใจความรู้สึก การรับรู้ของมนุษย์ทั่วไปที่จะรับรู้ความงามหรือสำนึกทางความงาม ที่ฝังอยู่ในจิตใจของศิลปินจนสามารถสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานศิลปกรรมได้ จะสังเกตได้ว่าความหมายของสุนทรียศาสตร์นั้นกว้างกว่าสามารถให้ความหมายได้หลายแนวทางแต่ก็พอจะสรุปให้เกิดความคิดร่วมกันดังนี้

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) หมายถึง วิชาที่ทำการศึกษาวิเคราะห์ การรับรู้เกี่ยวกับความงามทั้งทางธรรมชาติ (natural) และสิ่งที่มนุษย์สร้างเรียกว่า ศิลปะ (art)

สุนทรียภาพ (Aesthetic) หมายถึง รูปลักษณะแห่งความงามที่แสดงคุณค่าความเด่นชัดเป็นภาวะการณ์ กว้างดิ่ง ที่มนุษย์สามารถสัมผัสและรับรู้ได้เป็นความรู้สึก และอารมณ์ร่วมแห่งความงามเกิดจินตนาการ มโนทัศน์ ความสุข ความปิติ หรือความละเอียดอ่อนใจ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์

สุนทรียธาตุ (Aesthetical Element) หมายถึง ลักษณะเด่นแห่งคุณค่าทางความงามที่ปรากฏในงานศิลปะ (element of art) ในธรรมชาติและธาตุสัมผัส ความงาม (Sense of beauty) แห่งความรู้สึกทางความงามของมนุษย์เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดไม่จำกัดเพศ วัย ความรู้ แสดงลักษณะผลของการรับรู้สัมผัสทั่วไปเพื่อนำไปสู่ความรู้สึก ความเข้าใจทางความงาม

5. ความหมายสุนทรียภาพ

คำว่าสุนทรียภาพกับคำว่าสุนทรีย์ มักจะเป็นคำที่ใช้ในลักษณะเดียวกัน คือตีความออกเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกที่กำลังรับรสปิติสุขแห่งความงาม

Aesthetic สุนทรีย์เกี่ยวกับความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งงดงาม ไพเราะ รื่นรมย์ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรืองานศิลปะ ความรู้สึกนี้เจริญได้ด้วยประสบการณ์หรือการศึกษาอบรมฝึกฝน จนเป็นอุปนิสัยเกิดเป็นรสนิยม (Taste) ซึ่งย่อมจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

อารมณ์ (Emotion) มีบทบาทสำคัญมากในทางปรัชญาและจิตวิทยา ชีวิตมนุษย์จะรู้สึกราบเรียบ (Bland) ขาดชีวิตชีวา เปรียบประดุจไม่มีสี (Colourless) ถ้าหากมนุษย์ไม่มีอารมณ์ความรู้สึก จินตนาการ จินตภาพ มนุษย์ถ้าปราศจากความหวัง (Hope) ความกลัว (Fear) ความร่าเริง (Joy) ความเศร้าสลด (Sorrow) ความเจ็บปวด (Anguish) และความพึงพอใจ (Satisfaction) ชีวิตก็คงขาดประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ อันเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งซึ่งเป็นสัจธรรมของชีวิต

สุนทรียภาพเป็นภาวะอารมณ์ทางความงาม ความดี การเกิดอารมณ์ทางความงามจึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ เสาะแสวงหาโดยอาศัยแรงกระตุ้นจากความงามในสิ่งแวดล้อมทั้งจากธรรมชาติและศิลปะ

โรงเรียนของเพลโต (The School of Plato)
ห้องเรียนในสมัยกรีกโบราณ เป็นบรรยากาศสังคมแห่งการเรียนรู้
ถกเถียงนำเสนอ ประเด็นแนวคิดทางปรัชญาทั้งที่เป็นความคิด
ความรู้เป็นบรรยากาศนำไปสู่การวิจารณ์ทางเดียวกันอย่างกว้างขวาง

ความสำคัญประการหนึ่งเมื่อกล่าวถึงสุนทรียภาพ สิ่งตามมาคือลักษณะ ของการตัดสินเชิงสุนทรียภาพ (Aesthetic Judgment) ข้อตัดสินในขอบข่ายของสุนทรียศาสตร์มีได้ 3 ลักษณะ คือ สวย (Beautiful) ตีตาดีใจ (Picturesque) และเลอเลิศ (Sublime) มีผู้เสนอเพื่ออธิบายว่าการตัดสินเกิดขึ้นได้อย่างไร ผู้เสนอทฤษฎีดังกล่าวอาจจัดเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มอารมณ์นิยม (emotionalist) อธิบายว่า ข้อตัดสินเชิงสุนทรียภาพมาจากอารมณ์ที่เก็บกักไว้ในจิตใต้สำนึก เช่น ความต้องการทางเพศ การดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด การดิ้นรนเพื่อความเป็นใหญ่
2. กลุ่มเหตุผลนิยม (rationalist) อธิบายว่า ข้อตัดสินเชิงสุนทรียภาพมาจากการเห็นความกลมกลืน ไม่รู้สึกขัดแย้งในใจ
3. กลุ่มสร้างสรรค์ (creativist) อธิบายว่าข้อตัดสินเชิงสุนทรียภาพมาจากความสามารถสร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น นักอัตถิภาวนิยม (existentialist) อธิบายว่า ข้อตัดสินดังกล่าวเกิดจากความสามารถขณะสภาวะ เดิมของตน

การตัดสินเชิงสุนทรียภาพจึงเป็นการชี้ให้เห็นถึง ภาวะความงามความสวยที่ก่อให้เกิดความประทับใจ ตีตาดีใจ ที่มาจากตัวผลงานและ วัตถุหรือความงามที่มีความเลอ เลิศสมควรแก่การยอมรับ

มนุษย์มีความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual) จึงเกิดลักษณะที่เรียกว่า สุนทรียเจตคติ (Aesthetic attitude) ซึ่งเป็นลักษณะเจตคติเชิงสุนทรียภาพ มนุษย์แต่ละ คนจะมีแตกต่างกันออกไปอยู่ที่ว่าจะเน้น การหาคุณค่าความงามเป็นเชิงตัดสินระหว่างด้าน

สร้างสรรค์เป็นสำคัญหรือให้ค่าด้านอารมณ์มากกว่าเหตุผล ฯลฯ

6. องค์ประกอบของสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics category)

สุนทรียศาสตร์เป็นปรัชญาแห่งสาระที่ว่าด้วยความงามแห่งรสนิยมของมนุษย์และมาตรฐานของคุณค่าในการตีค่าตีความ วินิจฉัยศิลปะอันนำไปสู่ทัศนคติที่มีหลักเกณฑ์พิสูจน์และเชื่อได้ลักษณะต่อไปนี้อาจเป็นบันไดเบื้องต้นในการตัดสินว่าจะไร

มีคุณค่า เพียงพอต่อการเป็นคุณสมบัติแห่งการกระตุ้น
เร้าก่อให้เกิดพลังความรู้สึกได้ องค์ประกอบ ประเภของ
สิ่งต่าง ๆ และหลักความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานแห่งสุนทรีย
ศาสตร์จะต้องมีสิ่งเหล่านี้ คือ

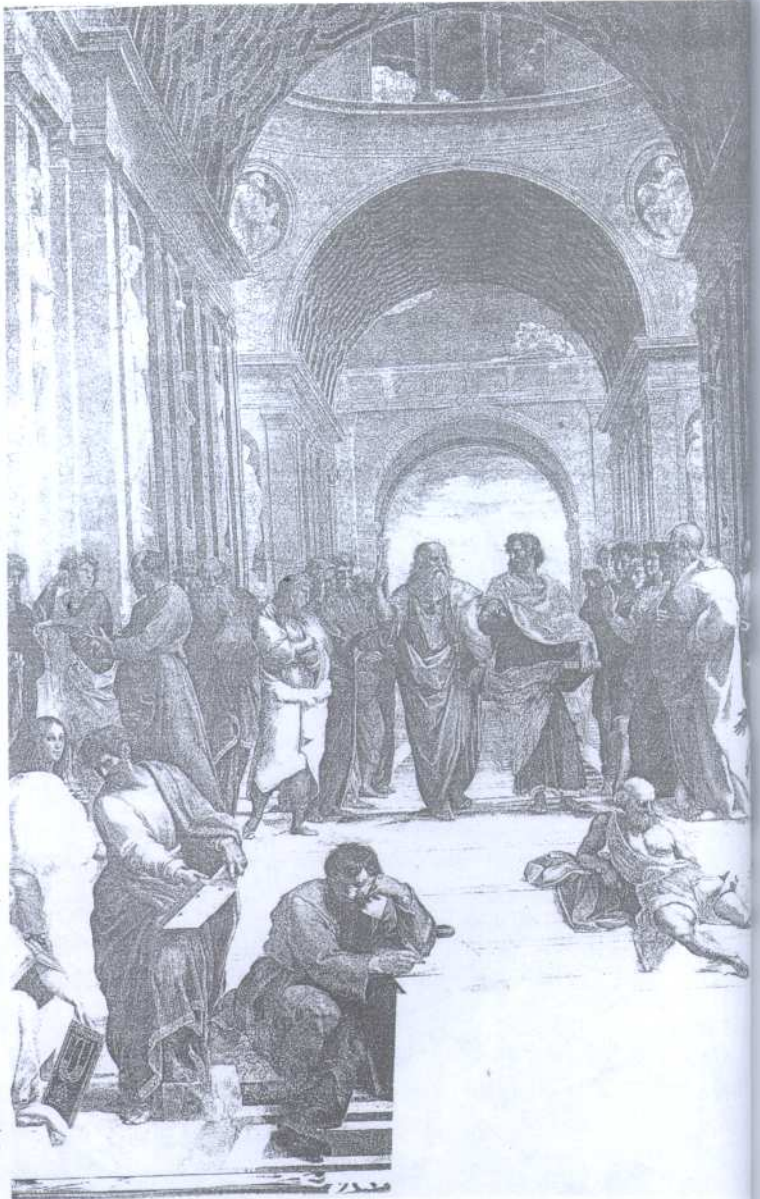
1. **ความยิ่งใหญ่ (Greatness)** สะท้อนถึง
ความยิ่งใหญ่ทุก ๆ ด้านทั้งแง่คุณค่า ขนาดคุณภาพ
มีความเป็นยอดที่สุด งามยิ่ง ดียิ่ง เยี่ยมที่สุด ประเสริฐ
มีความเป็นเลิศ ยิ่งกว่า ดีกว่า ความยิ่งใหญ่ตระการตา
อลังการ มีพลัง ฯลฯ เป็นความยิ่งใหญ่ในตัวผล
งานศิลปะและความยิ่งใหญ่ในพลังธรรมชาติ
พลังของความยิ่งใหญ่ ด้านขนาดและความประณีตใน
คุณค่า ทักษะฝีมือเป็นเลิศของศิลปะ หรือพลังความ
ยิ่งใหญ่ในธรรมชาติต่างสกด ความรู้สึกของมนุษย์ได้ เช่น
กำแพงเมืองจีนทัสมาฮาล โบสถ์เซนต์ปีเตอร์ พระบรมหาราช
วัง หลวงพ่อโต ภายในอุโบสถวัดพนัญเชิง หรือความยิ่ง
ใหญ่ของธรรมชาติ ความงามบนเขาสูง บนภูกระดึง
น้ำตกในแอ่งการา เกาะสิมิลัน ฯลฯ ความยิ่งใหญ่เหล่านี้
เป็นเพียงบางส่วน ที่เป็นพลังความงาม ให้มนุษย์สัมผัส

2. **ความแปลกใหม่ (Novelty)** สะท้อนออก
มาถึงความแปลก ของแปลก ของใหม่ ความแปลกความใหม่
ความแตกต่างไปจากที่เคยคิด เคยรู้ เคยเห็น
มนุษย์มีรสนิยมที่ชอบ ของ แปลกหูแปลกตา เพราะทำ
ให้ตื่นเต้นเร้าใจทันสมัย ไม่นิยมความซ้ำซากจำเจศิลปะหลาย
แขนงสร้างความแปลกใหม่ เช่น การออกแบบ งานภาพยนตร์
งานศิลปะ abstract, installation art, computer graphic
 ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นความแปลก ใหม่ที่ทันสมัยไม่หยุดนิ่ง
มนุษย์จะคิดค้นพัฒนาความแปลก ใหม่ตลอดไป
เพื่อการรับรูหา ความงามที่แปลกตาอยู่เสมอ

3. **ความงาม (Beauty)** สะท้อนถึงลักษณะ
ที่เห็นแล้วชวนยินดี ชวนพึงใจ มีลักษณะสมบูรณ์
มีความงามน่าพึงพอใจ น่าปิติ ทำให้เป็นสุข
มนุษย์จึงต้องมีความละเอียดอ่อน องค์ประกอบของ
สุนทรียศาสตร์ที่สำคัญอีกก็คือความงามในวัตถุและความงาม ในจิตใจของ มนุษย์กล่าวคือคุณค่า
ความงามต้องมีอยู่ในธรรมชาติและมีอยู่ในศิลปะตลอด จนจิตใจ พร้อมกับความงาม
ภายในตัวของมนุษย์เอง สิ่งนี้จะก่อให้เกิดความประทับใจ

ความงามมีความสำคัญมากต่อมนุษย์เพราะความงามเป็นความรู้สึก
ที่บริสุทธิ์ภายในดวงจิตเป็นช่วงเวลาที่ยิ้มด้วยความสุข ความพึงพอใจที่มีต่อทุกสิ่งรอบตัว
รู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าดังกล่าวนี้อยู่จะเจริญเติบโตขึ้นได้ด้วยประสบการณ์ หรือการศึกษา
อบรม ผักผ่อน จนเป็นอุปนิสัยเกิดเป็นรสนิยม (taste) ขึ้นในตัวบุคคลได้เป็นอย่างดี

รสนิยมที่ดีก็คือ บุคคลซึ่งมีคุณลักษณะเด่นในเรื่องของจิตใจ มีความละเอียดอ่อน
ทางความงามจิตใจอ่อนไหวต่ออารมณ์สัมผัสและมีอำนาจการจำแนกทางการรับรู้ รู้จัก
เลือกคัดสรรสิ่งที่ดีมีคุณค่า เช่น การเลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบ การเลือกฟังเพลง
ที่ไพเราะเสนาะหู การเลือกชมภาพยนตร์ที่มีคุณค่าสูงทางศิลปะ ฯลฯ

ภาพจิตรกรรมผลงานของราฟาเอล (Raphael) (วาดในปี ค.ศ. 1511)
วาดบรรยายภาพของ "The School of Athens" เป็นภาพรวมนักปรัชญาสำคัญของกรีก โบราณและเหล่านี้
หลายแห่งเมืองเอเธนส์ รูปตรงกึ่งกลางภาพมีชายสองคนยืน
ซ้ายคือภาพของเพลโต (Plato) ภาพขวา คือ อริสโตเติล (Aristotle)

7. แนวทางการศึกษาสุนทรียศาสตร์

ประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของการศึกษาวิชาสุนทรียศาสตร์ก็คือ ผู้เรียนผู้ศึกษาสามารถเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาของปรัชญาแห่งอุดมคติทางความงามที่ผ่านมาของมนุษยชาติ เป็นการเรียนรู้เคารพพลังความคิดจากสมองของนักปรัชญา นักวิจารณ์ นักประวัติศาสตร์ ศิลปิน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถทำให้สังคมของเราได้เรียนรู้และเห็นถึงคุณค่าในความงาม นำพาจิตใจของเราพัฒนาสู่ความเป็นสุจริต การพัฒนาคนเป็นแนวทางการศึกษา (Education) สุนทรียศาสตร์เป็นหัวข้อหนึ่งที่อยู่ในกระบวนการวิชาศิลปศึกษา (Art Education) ซึ่งใช้ศิลปะพัฒนามนุษย์ เน้นการให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ การเรียนการสอน โดยผ่านวิธีคิดแบบสุนทรียศาสตร์ศึกษา (Aesthetic Education) ซึ่งมีความหมายว่า ผู้เรียนจะได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักการของความงามศิลปนิยม และการสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อคุณค่าทางความงามและพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์สังคม ให้กับบุคคล

การศึกษาศุนทรียศาสตร์ เป็นการศึกษาถึง ความหมายศิลปะ ทัศนียภาพทางศิลปะ ศิลปะแขนงต่าง ๆ หลักการของศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ กระบวนการสร้างสรรค์ ประสบการณ์ทางศิลปะความรู้ความสามารถในการรับรู้ตีความ ประเมินค่าของผลงานศิลปะ การวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ชีวิตและสังคม ความงามจากพลังปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ การศึกษาจะมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ - การแสวงหาประสบการณ์ทางความงามกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น หอศิลป์พิพิธภัณฑ์ การแสดงนิทรรศการ ศึกษาถึงบทบาทศิลปะที่มีต่อสังคมชุมชน มนุษย์กับศิลปะ การอภิปรายถึงการรับรสแห่งความงาม ทั้งจากการดูด้วยตา ฟังด้วยหู จากงานศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่นจิตรกรรม ภาพพิมพ์ ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพยนตร์ ดนตรี วรรณกรรม ฯลฯ อาจพูดถึงความงาม ความไม่งาม ความมีคุณค่า ไม่มีคุณค่า ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะทำให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจในปัญหาเกี่ยวกับศิลปะต่าง ๆ ได้ เกิดเป็นประสบการณ์ทางความรู้ทางความงาม ทางจิตสำนึก และประสบการณ์ดังกล่าวจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งมีจิตใจและรสนิยมแตกต่างกัน

สาระสำคัญของสุนทรียศาสตร์ (essentially aesthetic)

ในปัจจุบันเป็นที่น่าสังเกตว่าผลของความเปลี่ยนแปลงต่างทำให้แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์มีการพัฒนาขึ้นไป เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมและการหาคำตอบในปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสามารถตั้งเป็นประเด็นเพื่อค้นหาข้อสรุปคำตอบได้ด้วยการอธิบายถึงความเป็นไป ความแตกต่างแนวคิด (Concept) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญกับแนวปรัชญาร่วมสมัย (Contemporary Philosophical) ส่วนที่เป็นพื้นฐานประกอบด้วย

- ประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Experience)
- คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Value)
- การได้รับประโยชน์จากสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Enjoyment)
- ความพึงพอใจสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Satisfaction)
- วัตถุประสงค์ทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Object)
- ความคิดรวบยอดทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic concept)
- สถานการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Situations)

นอกจากส่วนที่พื้นฐานที่กล่าวมา ยังมี

- หัวข้อการศึกษาสุนทรียศาสตร์แบ่งเป็นแนวคิดอีก เช่น
- การศึกษาศุนทรียศาสตร์ในความหมายทางปรัชญา
- การศึกษาศุนทรียศาสตร์ในความหมายการเรียนรู้ด้านความงาม
- การศึกษาศุนทรียศาสตร์ในความหมายคุณค่าของการรับรู้ทาง

ความงาม

การศึกษาสุนทรียศาสตร์ในความหมายคุณค่าทางความงามของ
ศิลปกรรม

การศึกษาสุนทรียศาสตร์ในความหมายคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม
หัวข้อต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่สามารถตั้งเป็นประเด็นนำขึ้น
มาอภิปราย ค้นหาคำตอบและสร้างมิตีความรู้จักคุณค่าทาง ความงามใหม่เพื่อเป็นแนวทางสำ
หรับ การศึกษาสุนทรียศาสตร์ต่อไป

8. สุนทรียศาสตร์ร่วมสมัย (Aesthetic Contemporary)

ตลอดช่วงปลายศตวรรษที่ 20 โลกยุคข้อมูลข่าวสาร โลกแห่งศิลปะสมัยใหม่
ศิลปะร่วมสมัย สังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของมนุษย์ โลกยุคปัจจุบันที่ทุกสิ่งทุกอย่างขับเคลื่อนอย่างเร็วด้วยกระแสแห่งเทคโนโลยี นักวิชาการทุกแขนงต่างตกตะกอน ความคิดและกลั่นสรุปออกมาเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับโลกอย่างไม่หยุดยั้ง วิชาการด้านสุนทรียศาสตร์ก็หนีไม่พ้นกระแสดังกล่าวเช่นกัน ความซับซ้อนเข้มข้นของปัญหาทางศิลปะถูกสลายลงด้วยความอิสระ ยืดหยุ่นทางแนวคิด ความเชื่อแบบฝังใจ ซึ่งเป็นแนวทางแบบดั้งเดิมของนักปรัชญา นักสุนทรียศาสตร์รุ่นก่อนถูกผ่นคลายลงและมีการยอมรับ ความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ อยู่เสมอ

จึงเกิดความคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นทฤษฎีเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการพัฒนา ของวงการวิชาการทางสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีที่หลากหลายจากนักวิเคราะห์ นักวิจารณ์ นักประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปินต่างถูกนำมาจัดรวบรวมเป็นรูปแบบการนำเสนอที่ชัดเจน

ระบบและเนื้อหาสามารถสรุปได้สองแนวคิด คือ

1. การวิเคราะห์หาโครงสร้างเชิงทฤษฎี (Theoretical concept)
 - 1.1 ทฤษฎีนิยมการลอกเลียน (imitationalistic theory)
 - 1.2 ทฤษฎีนิยมรูปทรง (Formistic theory)
 - 1.3 ทฤษฎีนิยมอารมณ์หรือการแสดงออก (Emotionalistic or Expressionalistic theory)
 - 1.4 ทฤษฎีนิยมสัญลักษณ์ (Symbolic theory)
2. การวิเคราะห์หาสาระเชิงความหมาย (The concept of meaning)
 - 2.1 รูปแบบการนำเสนอ (Representation)
 - 2.2 เรื่องราวในผลงานหรือเจตนา (Intention) ที่ให้คุณค่าของการแสดงออกเชิงการสร้างสรรค์

แนวคิดการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นการจัดหมวดหมู่และสะท้อนออกมาให้เห็นถึงการพัฒนาการทางผลงานศิลปะที่ศิลปินได้สร้างสรรค์ออกมา นักสุนทรียศาสตร์สังเกต ติดตามและเสนอระบบแนวคิดออกมาเพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ติดตามความเคลื่อนไหวของสุนทรียศาสตร์ร่วมสมัย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ.ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2517.
- ทวีป วรติลก. บทความสุนทรียภาพ. วารสารโลกหนังสือฉบับที่ 9 มิถุนายน 2522. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์, 2522.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญพิมพ์, 2525
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์ อังกฤษ - ไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทเพื่อนพิมพ์จำกัด, 2530.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ - ไทย. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ปริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2532
- วิรุณตั้งเจริญ. มนุษย์กับความงาม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2527
- สุชาติ สุทธิ. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสุนทรียศาสตร์ ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ม.ล.นิภาดา เทวกุล. เอกสารประกอบการสอนธรรมชาติทั่วไปของสุนทรียศาสตร์ ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ฮารี สุทธิพันธ์. ประสบการณ์สุนทรียะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ต้นอ้อ, 2532.
- Arnheim, Rudolf. Art and Visual Perception A Psychology of Cerative Eye. Berkeley California : University of California Press, 1984.
- Atkins, Robert Art Speak Aquide To Contemporary Ideas, Movements, And Buzzword. Now York : Abbeville Press Publisher S. 1990.
- Beardsley, Monroe. Puiosophy of Art . The Aeathetic Poiut of view philosophy looks At the Arts USA Templeuniversity Press.1987.
- Drury, Neuill. Images In Contemporary Australia Painting. Australia : Craft Sman House, 1992.
- Feldman, Edmund Burke. Varieties Of Visual Experience Art As Image And Idea. New York Harry N. Abrams, Inc, Pulishers.1993.
- Faulkner, Ray & Edwin, Ziegfeld. Art Today. New York: Holt, Rinchart & Winston, Inc, 1968.
- Hofstadter, Albert and Kuhns, Richard. Philosophies of Art and Beauty. Chicago: The University of Chicago Press, 1987.
- Knobler, Nathan. The Visual Dialogue An Introduction To The Appreciation Of Art. New York: Rinchart And Winston, Inc. 1966.
- Lucie-Smith, Edword. The Thames And Hudson Dictionary Of Art Terms. London : Thames And Hudson Ltd. 1995.
- Magee Bryan. The Story of Philosophy. London : Dorling Kindersley, 1998.
- Margolis, Joseph. Philosophy Looks At The Arts contemporary Readings in Aesthetics. Philadelphia : Temple University, 1987.
- Osburne, Harold. The oxford companion to Art. New York USA : oxford university Press, 1970.
- Parrinder, Geoffrey. World Religions From Ancient History To The Present. New York : The Hamlyn Publishing Group Limited. 1984.
- Picard, Gilbert Charles. Encyclopedia Of Archaeoloy, England : The Hamlyn

Publishing Group Limited. 1983.

Ralph, Mayer. Art Term & Techniques. Glasgow : Harpercollins Publishers, 1993.

Randall Hermann, John and Buchler, Justus. Philosophy An Introduction. New York :Barnes & Noble, 1942.

Richardson, John Adkins. Art The Way It Is New York : Harry N. Abrams, Incorporated.1986.

